

פרק י"א – בפרטי מידת הנקיות: עריות

הרמח"ל מסכם שחמדת הממון חזקה וגדולה, ומאוד קשה להיות נקי ממנה, כמופיע באיוב. כעת עובר הרמח"ל לנושא נוסף בו לאדם יש חמדה גדולה ולכן הוא משוחד: ענייני עריות. הם חמורים, או בגרסה אחרת: חמודים. יש לאדם חמדה גדולה אליהם. מי שירצה להתנקות מהם יצטרך עבודה רבה. התורה אוסרת כל קרבה לעריות. נושא הקרבה לעריות דורש ניקיון הדעת, הנפש, העולם הפנימי של האדם. המדרש מביא משל, תמך, לאיסורי עריות, מעולמו של הנזיר. התורה מסמיכה את דיני סוטה לדיני נזיר - כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. הרובד הראשון והפשוט במשנה הוא שהיין גורם לאנשים להשתכר ולהתנהג בקלות ראש, בצורה לא צנועה, לכן יבדיל עצמו מן היין. אבל חז"ל מוצאים בסמיכות בין נזיר לענייני עריות רובד נוסף. התורה אומרת שלנזיר אסור לשתות יין כשהוא נזיר, אבל מיד אסור לו לאכול גם ענבים, מחרצנים עד זג. אפילו לחם שטבול במיץ ענבים. זה מוזר לכאורה: למה שיהיה אסור לו לאכול ענבים? יין אני מבין, זה גורם קלות ראש. לכהנים אסור לעבוד שתויים, תלמיד חכם אסור להורות כשהוא שתוי. התנ"ך מלא סיפורים, מלוט עד נח. אבל אם אדם אוכל ענבים - מה הקשר? יין זה יין וענבים זה ענבים. אדם שיאכל יום שלם ענבים לא יקבל שום שכרות דעת, אולי קלקול קיבה. זה שני מוצרים שונים! אז למה אסור לנזיר מן התורה לאכול ענבים? מה הטעם בזה?

המדרש אומר יסוד גדול: הרואה סוטה בקלקולה - יזיר עצמו מן היין. אתה צריך להבין את מגיעים למצב של סוטה בקלקולה, של חוסר צניעות ופריצות. איך זה קורה? הכל מתחיל מזה שאדם חושב שהוא יודע לעשות חילוקים וסברות, כמו שהוא יודע לעשות חילוק בין יין לענבים. כולנו מבינים את ההבדל: זה מתוק ונחמד וזה יוצר שכרות. באותה דרך, אדם עושה חילוקים בענייני עריות. כך הוא מתדרדר. הוא אומר לעצמו שיש חילוק: יש סערת יצרים, שכל מה שמעניין את האדם זה הצד היצרי, את זה אני מבין שצריך לרסן. אבל יש דבר שהוא לא יצרי, הוא סתם נחמד ונעים. כשאדם משוחח עם מישהי, סתם יחסי ידידות, זה נחמד וזהו. העולם האנושי רוצה לומר חילוק בין קשר בעל אופי מיני ובין קשר בעל אופי ידידותי חברי. זה חברות, ידידות. ככה האדם נופל. המפלה שגורמת בסוף למקרים של "הרואה סוטה וכו'" - איך היא הגיעה לשם? זה התחיל בזה שהיא חשבה שאין פה שום דבר יצרי מיני. הם דיברו ביחד, חקו ביחד. היתה אווירה טובה, ידידותית. ובלי לשים לב, האדם בגלל שהוא משוחד ונוגע בדבר - מתדרדר. כושר ההבחנה שלו לקוי! החילוקים שלו הם הבל כי הוא נוגע בדבר, משוחד. כך הוא עובר בלי לשים לב מהענבים אל היין. מהמקום הנחמד אל היצרי. איך זה נוצר? כי אדם לא יודע לעשות חילוקים, הוא חי באשליה. הוא לא יודע לעשות חילוקים כי הוא לא נקי, הוא מעורב. לכן, הרואה סוטה בקלקולה - אתה יודע איך זה הגיע לשם? כי עשו חילוקים. זה מותר, וזה אסור. אדם ממציא חילוקים.

התיקון הוא לא רק לא לשתות יין אלא לא לאכול ענבים. מה, למה לא? להפסיק עם החילוקים, לומר שאתה לא יודע לעשות חילוקים! אני רוצה לחנך את עצמי, כי יש פה מקום שאני לא נקי בו, אני לא יודע לעשות חילוקים. לכן, אל תאמר רק לחצתי את היד. איזה אירוע מיני היה פה? היא הושיטה את היד, היא אשה מכובדת, אמרנו שלום אחד לשני וזהו. אין פה שום בעיה, שום דבר יצרי או מיני. אתה סתם מכביד. אתה לא יודע כלום, אתה נוגע בדבר. אתה כל כך נוגע בדבר שאתה חושב שאתה יודע לעשות חילוקים.

לכן התיקון שלך הוא לא לאכול גם ענבים, לא לעשות חילוקים. הסוטה בקלקולה גם התחיל מלשבת ביחד ולפטפט, משאילת שלום, משהו נעים וידידותי. כשם שלנזיר אסור לאכול אפילו ענבים יבשים, גם אשה שאינה שלך - התרחק.

התורה לימדה אותנו עיקרון: אנחנו נוגעים בדבר, לכן צריך להפסיק עם החילוקים. העולם האנושי (וחלק מהדתי לצערנו) ממציא סברות. מאיפה לך החילוקים האלו? על סמך מה? אתה נוגע בדבר, אתה לא יודע לעשות חילוקים. אתה עיוור בדבר! אדם מסתכל. הוא אומר לעצמו שזה לא עניין מיני אלא אסתטי, כמו פרחים יפים. העולם כך אומר. זה לא יצרי, אלא זה עניין של יופי, כמו שהרבה דברים יפים. אתה שקרן! אתה מרמה את עצמך שזו אסתטיקה. זו לא אומנות, אתה שקרן. אתה מעורבב מבפנים, לכן אתה ממציא חילוק. מה שאתה אומר לא נכון, אתה נוגע בדבר, משוחד ומבולבל.

רב ששת אומר במסכת ברכות שהתורה בפרשת מטות, כשהיא מונה את התכשיטים מונה שני סוגי תכשיטים. יש תכשיטים שהם של אסתטיקה: טבעות, צמידים וכו'. זה יפה. ויש שמופיעים ברשימה שהם בעלי אופי גס, שמרמזים רמזים גסים. יכולת להגיד חילוק, אומר רב ששת. יש תכשיטים יפים ויש תכשיטים גסים. לא! התורה מונה אותם ביחד, ללמד אותך לא לעשות חילוקים. למה הכתוב מנה אותם ביחד? אל תעשה חילוקים, החילוקים שלך הם הבל. אדם אומר: אני מסתכל באשה מכוערת. גם בה אסור לך להסתכל. פנויה? גם עליה אסור לך. אל תמציא חילוקים.

דיבור. אני רק מדבר, זה נחמד, זה נעים, זה שיח. אנחנו רק מדברים, אווירה נעימה, לא נוגעים. שום דבר, הלב של האדם נוגע בדבר. המרבה שיחה עם האישה מזיק לעצמו. לא, זה רק שיח ביננו, מפגש של דיבור וזה. אתה מעורבב, הלב שלך לא נקי. קול. אני רק שומע קול, זה עניין של מוזיקה. זה מוזיקלי, זה מוסיף יופי. מה אתה לחוץ? תהנה! זה רק מוזיקה! אתה נוגע בדבר, תפסיק עם החילוקים. התורה לא מקבלת אותם, הם המצאה אנושית. האנושות היום בשוקת שבורה, כי שנים היא חשבה שהיא יודעת לעשות חילוקים, והיום החילוקים האלו קורסים בבתי המשפט, קורסים בכל מקום. אמרו שזה בסדר! לא, זה הטרדה. זה היה על רקע של להחמיא לה, זה היה נחמד. לא. מי יודע להגדיר? הוא התכוון לזה, היא התכוונה לזה. האדם חושב שהוא ימציא חילוקים, והם מתפרקים. אתה הגדרת את זה כמשהו בלי כוונה מינית, והיא הגדירה שזה כן היה עם כוונה כזו. איך אתה יודע לומר? עולם המשפט הלך לאיבוד לגמרי, לא מוצאת את הידיים והרגליים. למה? כי אתם ממציאים המצאות שלא היו ולא נבראו.

אדם אומר: אני רק שומע דברים מצחיקים, בדיחות, סיפורים, הצגות, ספרי. נכון, יש שם קצת דברים לא יפים. אבל זה תרבות, זה חלק מהסיפור, זה לא יצרי. לא נכון! אתה משקר, זה נקרא זנות הפה והאוזן. אתה חושב שאתה ממציא פה חילוקים, תפסיק לעשות חילוקים. כל המנבל פיו מעמיקים לו גהינום. אתה עושה חילוק: לא, זה צחוק, זה הומור. זה גהינום. זה חילוקים שאין להם בסיס.

אפילו אם אדם שומע ושותק - זה גם לא נכון.

ואם תאמר, יש אדם שיגיד שאפשר לעשות חילוק, שמה שאמרו זה לא באמת אסור, אלא לומר לך להיזהר, שתהיה ערני, או בשביל אנשים יצריים. אבל מצד שחוק בעלמא? אל תיקח את זה ברצינות, זה לא אסור אסור.

מה, לא לשאול בשלום אישה כלל? הכוונה היא לא שאסור לדבר עם אשה, אלא שאל תהיה יותר... לא. אל תעשה את זה. אתה ממציא חילוקים. לא, אנחנו יושבים ביחד וזה מעורב, אבל זה לא יצרי. אתה מעורבב, אתה משקר לעצמך. אתה לא יודע כמה את המעורבב מבפנים.

לכן, אומר ישיעהו הנביא, זה נקרא דובר נבלה. זה הבל ושקר. ניבול פה זה איסור כמו כל דבר אחר. זה כולל ספרים וסרטים וכל דבר אחר. מה, לא עשיתי כלום? עשית, בלבלת את הנפש שלך. גם הרהורים אסורים. הרהורי עבירה קשים מעבירה. לכן אנחנו צריכים להפסיק עם החילוקים חסרי הביסוס. לב האדם מעורבב, הוא לא יודע להבחין בין יצריות להנאה של משהו נחמד. כל דבר נחמד מסתיר מאחוריו משהו שמושך ליצר, ואדם לא יודע לחלק בין ענבים ליין.

לכן התיקון הגדול הוא לקבל את התורה, לדעת שחז"ל מכירים אותך יותר טוב מעצמך. הם ירדו לעומק נפש האדם, אל תתגאה. זו גאווה מאוד גדולה. יש המון גאווה אצל בני האדם, הם חושבים שהם יודעים לעשות חילוקים, לנהל את החיים. התיקון הגדול ליצרא דעריות הוא להפסיק עם הגאווה, להוריד את הראש ולומר שאתה לא מבין בזה. כתוב אסור אז אסור, לשמור על ההלכות ולא להתחכם. מי שמתחכם נופל. אתה לא מבין כמה מהירה הנפילה - מאוד. לכן, לשמור על ההלכה כמאמרה, בדיוק. זה המפתח להתמודדות עם היצר הזה. שורש הנפילה הוא ההתחכמות. הוא מתחיל עם תחכום: אני יודע לעשות, אני אצליח. זה אני אראה את הסרט אבל לא את הסצנה הזו. שם הנפילה, שאדם חכם בעיני עצמו, חושב שהוא יצליח. זה היצר!

שם צריך לתפוס את היצר, זה עוד לפני סערת היצרים. זה בגאווה, שאדם ממציא שהוא יודע לעשות חילוקים. אתה לא יודע לעשות. (ההלכה נכתבה על ידי אנשים קדושים שמסתכלים מלמעלה. אתה נמצא במבוך, כל עוד אתה שם אין לך זכות לדבר. צא מהמבוך קודם. כל עוד אנחנו לא קדושים, אסור לנו להתעסק עם זה).

בני אדם ממציאים חילוקים מהר מאוד, עוד הרבה לפני שהם אנשים קדושים. יש להם חילוקים וסברות של הבל כי דברים מפתים אותם. זה לא נוח וזה. כמה שיותר להחמיר בנושא הזה - יותר טוב. כי אתה לא יודע כלום. מה שאתה לא יודע כלום, תחמיר. בעריות צריכים להיות נזירים, לא לאכול ענבים, אפילו לא קליפה זג. זו לא נורמה של העולם הזה, אל תקשיב לנורמה. מה שבני אדם קוראים לה נורמה, זה נגיעה. הכל הבל, לא להקשיב. לא להאמין לעצמך בנושא הזה, אסור.

זה קצת מחליש את האדם, שהוא לא יכול להאמין בעצמו. זה רגע של ענווה ושפלות דעת, וזה מה שיציל את האדם, כי הבעיה הגדולה היא כשאדם עם יותר מדי ביטחון. אי אפשר לתאר כמה זה קורה מהר, כמה מהר זה מדרדר. כמה אנשים אחר כך צריכים להתמודד עם דברים מסובכים מאוד. בתחומים האלו הנפילות מאוד מהירות ומאוד גדולות. אסור לאדם לבטוח בעצמו.

פה זה אפילו יותר מגזל. בגזל אדם צריך להיזהר מאוד, גם פה. נראה בהמשך נושאים נוספים שבהם אסור לאדם להאמין בעצמו בכלל, נקמה למשל. כמה דברים בהם לב האדם כל כך חלש, שצריך להיכנע מראש. אחר כך, אם לא, מתמודדים עם דברים מסובכים וקשים מאוד.

מידת הנקיות היא גדולה כל כך, כי אנחנו עיוורים. הספר מדליק פה הרבה אור בנקודות חשובות. יש הרבה נקודות שצריך להאיר, הרמח"ל עובר עם נר ופותח לנו את העיניים בכל מיני נושאים, מנסה להוציא אותנו מהעיוורון.
 ר' פנחס בן יאיר בא להאיר את עיננו, להוציא אותנו מהעיוורון.

אנחנו רואים שהעונש על זה חמור מאוד.
 בספר ישעיהו מופיעים ביטויים מאוד רחמים, שהדין מאוד קשה. דברים קשים מאוד יש פה, כי באמת זה אחד הדברים שהכי מעבירים את התרבות, את האווירה הציבורית והחברתית.
 האווירה הזו היא מנהלת את סדר היום התרבותי, את האווירה והשיח, את המחשבות והרגשות.
 היא בעצם בעלת השפעה ענקית על כל מעגלי החיים. יותר מעבירות אחרות, זו עבירה עם השפעה אדירה על כל מישורי החיים.
 לכן הנזק כל כך גדול.
 (אבל ההחמרות האלו לא פותרות לאדם את הצד הפנימי? נכון, לכן יש את מידת הפרישות. במידת הפרישות זה לפתור מבפנים, שינוי פנימי.
 אבל, צריך לדעת שכשאדם נזהר מבחוץ, מתחולל משהו גם מבפנים.
 אבל בהחלט, עיקר הפנים זה הפרישות. שם יש תפיסה, עמדה נפשית אחרת לגמרי.
 זה סוג אחר של התמודדות באמת).

השיחה נערכה לפישטחיות הבנתו של העורך,
 וכל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.